

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **V. S. H., a. s., T.**, IČO: X., proti žalovanému: **V. Č., V.**, právne zastúpenému JUDr. R. Z., advokátom, L., **o zaplatenie 5 447,86 Eur (164 122,36 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3Cob/95/2012, o návrhu žalovaného na vylúčenie členov senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach Mgr. Jolany Fuchsovej, JUDr. Drahomíry Brixiovej, JUDr. Gabriely Varhalíkovej a JUDr. Jozefa Vancu, z prejednávania a rozhodovania v tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach Mgr. Jolana Fuchsová, JUDr. Drahomíra Brixiová, JUDr. Gabriela Varhalíková a JUDr. Jozef Vanca **nie sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3Cob/95/2012.

O d ô v o d n e n i e :

Podaním doručeným Krajskému súdu v Košiciach 25. septembra 2012 vzniesol žalovaný námietku zaujatosti voči členom senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach Mgr. Jolane Fuchsovej, JUDr. Drahomíre Brixiovej, JUDr. Gabriele Varhalíkovej.

Na základe existencie dôvodnej pochybnosti na strane žalovaného o nezaujatosti členov senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach, žalovaný žiada, aby v zmysle ust. § 16 ods. 1 O. s. p. senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bez zbytočného odkladu rozhodol o ich vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto právnej veci. Žalovaný uviedol, že tento senát v rovnakom zložení prejednával a rozhodoval v nedávnej minulosti spor totožných účastníkov, v ktorom spore došlo podľa jeho názoru k neprimeraným priet'ahom, k vydaniu neštandardných rozhodnutí a k postupu v rozpore so zákonom a dobrými mravmi. Žalovaný má ďalej za to, že v prípade skoršieho konania sa postupovalo v úmysle spôsobiť priet'ahy v neprospech žalovaného, pričom v tomto konaní sa ním podané odvolanie prejednávalo do štyroch mesiacov od jeho podania. Navyše podľa žalovaného existujú aj iné mnohé

skutočnosti, ktoré mohol súd vyriešiť na neverejnom pojednávaní z dôvodu vydania rozhodnutia v rozpore so zákonom. Súd však nariadil pojednávanie, ktoré sa konalo bez prítomnosti právnych zástupcov žalovaného, resp. účastníka konania, hoci títo svoju neúčast' vopred ospravedlnili. Žalovaný v tejto súvislosti zdôraznil, že súd odmietol jeho zastupovanie JUDr. R. Z., kedy krajský súd posúdil spoločné zastupovanie za neprípustné.

Členovia senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach Mgr. Jolana Fuchsová, JUDr. Drahomíra Brixiová, JUDr. Gabriela Varhalíková a JUDr. Jozef Vanca vo vyjadrení k podanej námietke zaujatosti uviedli, že nemajú žiadny pomer k veci, účastníkom ani ich zástupcom, pre ktorý by bolo možné mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Námietky žalovaného smerujú k rozhodovaniu v inom konaní a postupe v tomto konaní, čo nie sú podľa ust. § 14 ods. 3 O. s. p. dôvody na vylúčenie sudcu. Sudcovia zdôraznili, že v danej veci bolo nariadené pojednávanie pred prejednaním vecí skôr napadnutých vecí, a to z dôvodu, že Okresný súd Košice – okolie, prípisom z 27. augusta 2012 požiadal Krajský súd v Košiciach o oznámenie, v akom štádiu je dané konanie z dôvodu rozhodovania o námietkach povinného (žalobcu) v exekučnom konaní. Senát 3Cob Krajského súdu v Košiciach považuje rozhodnutie vo veci sp. zn. 3Cob/219/2011 za zákonné, pretože ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanému istinu 15 445,49 Eur a vo výroku o povinnosti zaplatiť úroky z omeškania a nahradiť trovy konania bol zrušený pre nedostatočné odôvodnenie. Pokiaľ ide o trovy konania, súdom prvého stupňa bola priznaná odmena za úkony, ktoré JUDr. U. vykonal v čase, keď mal pozastavený výkon advokácie a v čase po vyčiarknutí zo zoznamu advokátov SAK a súdu prvého stupňa bolo uložené ich priznanie odôvodniť. Členovia senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach ďalej zdôraznili, že v konaní bolo predložených viacero plných mocí, pričom plná moc udelená JUDr. U. bola s najneskorším dátumom, a preto senát mal za to, že táto neskôr udelená plná moc, ruší predtým udelenú plnú moc JUDr. Z. a za zástupcu na pojednávaní považoval JUDr. U.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania

a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednávanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade rodinného alebo priateľského vzťahu sudcu k účastníkovi konania), alebo k zástupcovi účastníka konania. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý, nie nestranný sudca.

Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby

voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti

zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súvislosti s tvrdeniami žalovaného o zaujatosti sudcov krajského súdu voči nemu poukazuje na skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle ust. § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov (tiež čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade u sudcov uvedených vo výroku tohto rozhodnutia naplnené. Nakoľko zo spisu nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť predmetného vyjadrenia, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade týchto sudcov Krajského súdu v Košiciach nie sú dané

zákonné dôvody, pre ktoré by ich bolo možné vylúčiť z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nebude konať a nerozhodne podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezáujatosti sudcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že námietky žalovaného smerujú k rozhodovaniu v inom konaní a postupe v tomto konaní, čo nie sú podľa ust. § 14 ods. 3 O. s. p. dôvody na vylúčenie sudcu.

Takto nielen so zreteľom na subjektívne hľadisko prezentované vo vyjadrení namietaných členov senátu 3Cob Krajského súdu v Košiciach, že sa necítia byť zaujatými, ale aj z objektívneho pohľadu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nejestvujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalovaným spochybňovaných sudcov tohto senátu.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 11. októbra 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová